

Служба безпеки України: основні завдання та принципи діяльності

Служба безпеки України — державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України. Вона підпорядкована Президенту України та підзвітна Верховній Раді України. Створена згідно із Законом "Про службу безпеки України" від 25 березня 1992 року.

СБУ забезпечує захист життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх посягань. Об'єктами захисту є права і свободи громадян, матеріальні й духовні цінності суспільства, конституційний лад, суверенітет і територіальна цілісність держави.

Основні завдання Служби безпеки України

Захист державного суверенітету

Забезпечення захисту конституційного ладу та територіальної цілісності України від зовнішніх та внутрішніх загроз

Захист науково-технічного потенціалу

Охорона оборонного та науково-технічного потенціалу держави від посягань

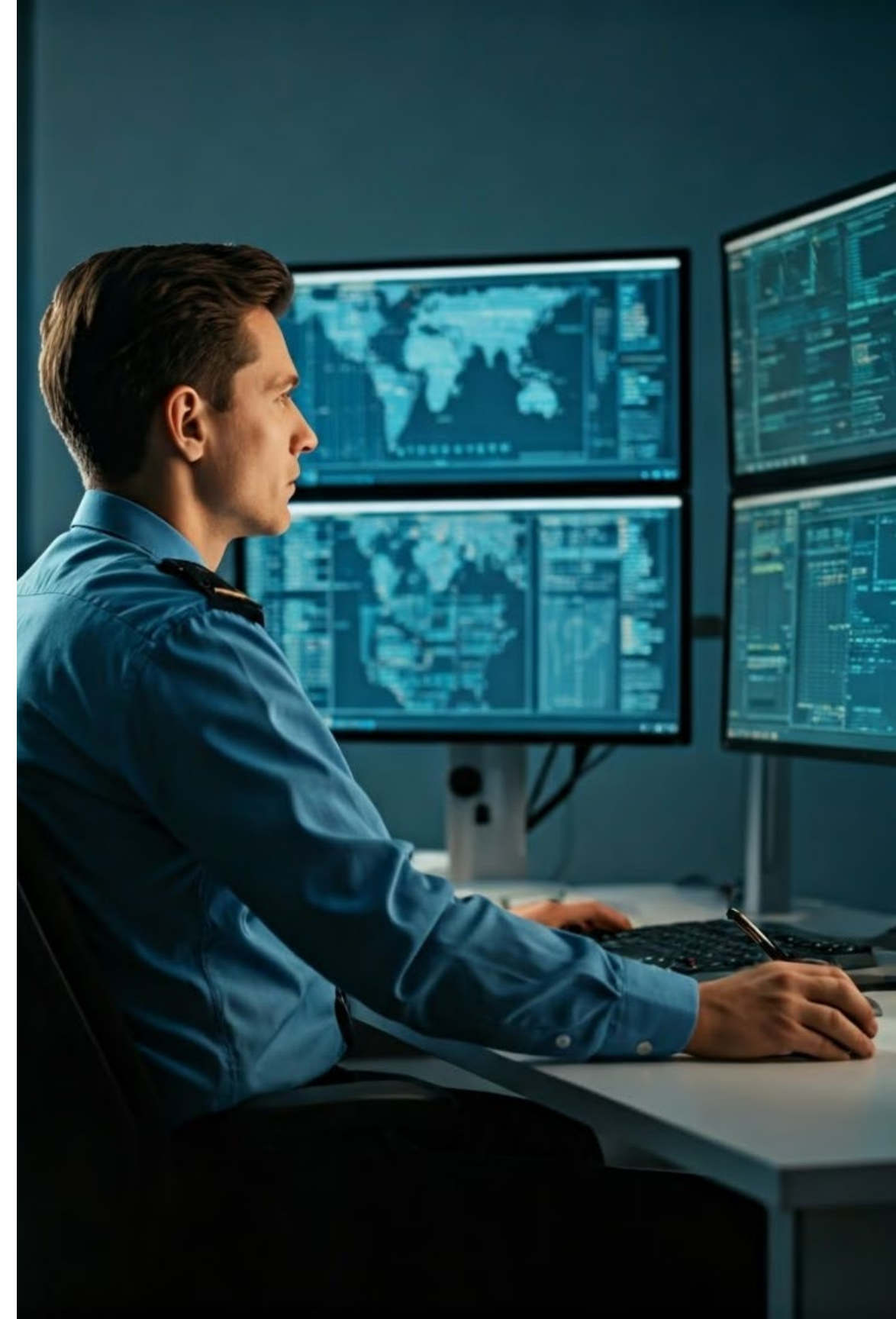
Захист від розвідувальної діяльності

Протидія розвідувально-підривній діяльності іноземних спецслужб та посяганням з боку окремих організацій, груп та осіб

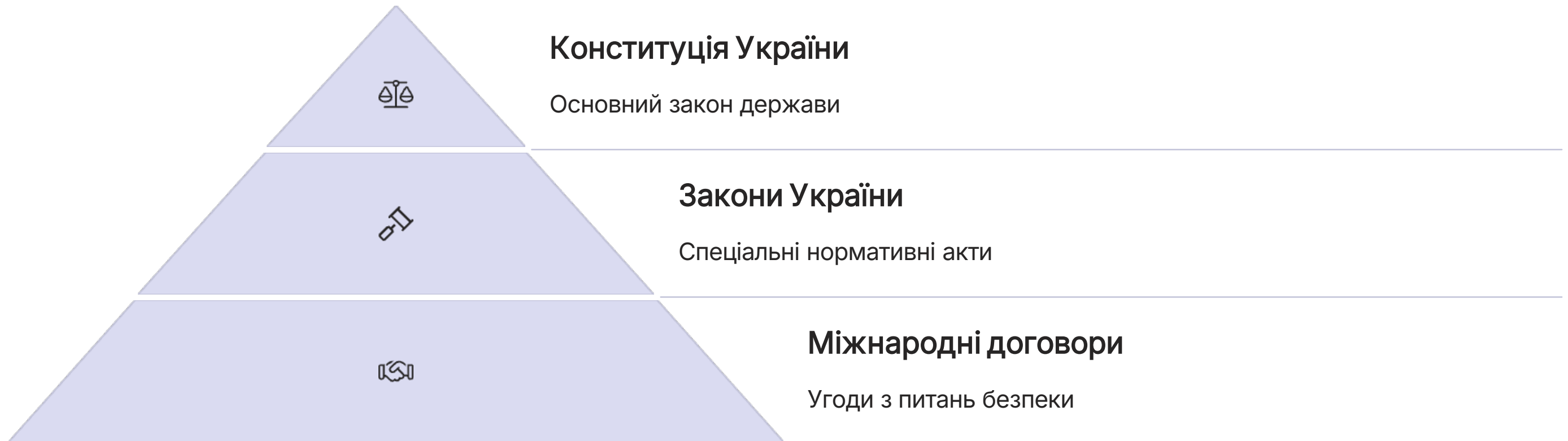

Охорона державної таємниці

Забезпечення захисту секретної інформації та державних таємниць України

Принцип законності в діяльності СБУ

Законність є одним з основних принципів, на якому базується діяльність Служби безпеки України. Правову основу діяльності органів безпеки складає Конституція України, Закони України "Про Службу безпеки України", "Про контррозвідувальну діяльність", "Про оперативно-розшукову діяльність", "Про загальну структуру і чисельність Служби безпеки України".

Також діяльність СБУ регулюється іншими законами, які регламентують відносини в сфері безпеки, та міжнародними договорами і угодами з питань забезпечення безпеки. Цей принцип забезпечує правомірність усіх дій співробітників служби.

Принцип поваги до прав і гідності особи

Дотримання прав людини

Діяльність СБУ здійснюється на основі дотримання прав і свобод людини, що закріплено в ст. 5 Закону "Про службу безпеки України".

Гуманне ставлення

При виконанні своїх обов'язків посадові особи і працівники органів СБУ повинні поважати гідність людини і виявляти до неї гуманне ставлення.

Захист приватності

Співробітники СБУ не повинні допускати розголошення відомостей про особисте життя громадян, за винятком випадків, передбачених законом.

Лише у виключних випадках, при необхідності припинення або розкриття державних злочинів, органами СБУ можуть бути тимчасово обмежені окремі права і свободи громадян в межах, передбачених законодавством. Неправомірне обмеження законних прав та свобод людини є неприпустимим і тягне за собою передбачену законом відповідальність.

Принцип позапартійності СБУ

Заборона партійного впливу

Виключення впливу будь-яких партій

Зупинення членства

Призупинення участі в політичних об'єднаннях

Політична нейтральність

Неупереджене виконання обов'язків

Принцип позапартійності визначається виключенням впливу на органи і посадових осіб СБУ будь-яких партійних організацій, рухів і об'єднань громадян, які переслідують політичну мету. Не дозволяється використовувати органи безпеки в партійних, групових чи особистих інтересах.

Діяльність партій, рухів та інших громадських об'єднань, що мають політичні цілі, в Службі безпеки України забороняється. На період служби чи роботи за трудовим договором членство співробітників СБУ у таких об'єднаннях зупиняється. Виняток становлять лише співробітники, які уклали трудовий договір зі службою і можуть бути членами профспілкових організацій.

Відповідальність перед народом України

Порушення прав громадян

Виявлення фактів неправомірних дій співробітників СБУ

Вжиття заходів

Поновлення порушених прав та свобод громадян

Відшкодування шкоди

Компенсація моральної і матеріальної шкоди

Притягнення до відповідальності

Покарання винних у порушенні прав громадян

Принцип відповідальності перед народом України передбачає, що орган Служби безпеки України у разі порушення його співробітниками при виконанні службових обов'язків прав чи свобод людини повинен вжити заходів до поновлення цих прав та свобод, відшкодування заподіяної шкоди та притягнення винних до відповідальності.

Служба безпеки на вимогу громадян України у місячний строк зобов'язана дати їм письмові пояснення з приводу обмеження їх прав чи свобод. Такі особи мають право оскаржити до суду неправомірні дії посадових осіб та органів Служби безпеки України.

Поєднання гласності і конспірації

Елементи гласності

Діяльність СБУ включає елемент гласності, який проявляється в наданні через медіа та в інших формах відомостей про діяльність органів СБУ в межах, визначених законодавством України.

- Загальний бюджет СБУ
- Компетенція органів
- Основні напрямки діяльності
- Випадки протиправних дій працівників

Виключення складають випадки, коли розголошення цієї інформації передбачено законодавством і здійснюється в інтересах правосуддя і досягнення істини по судовій справі. Цей принцип відображено в ст. 7 Закону "Про Службу безпеки України".

Аспекти конспірації

Забороняється розголошувати відомості, що становлять державну, службову, військову чи комерційну таємницю, а також інформацію конфіденційного характеру.

- Державна таємниця
- Службова таємниця
- Військова таємниця
- Комерційна таємниця
- Конфіденційна інформація

Поєднання єдиноначальності і колегіальності

Принцип поєднання єдиноначальності і колегіальності проявляється в тому, що з однієї сторони, керівництво всією діяльністю СБУ, її Центральним управлінням здійснює Голова Служби безпеки України. Він несе персональну відповідальність за виконанням завдань і функцій, які покладені державою на цей орган.

З іншого боку, в СБУ створений і діє колегіальний дорадчий орган — колегія, яка визначає шляхи виконання покладених на органи безпеки завдань і функцій, приймає рішення з основних напрямків і проблем оперативно-службової діяльності, а також роботи з кадрами.

Принцип несумісництва

Заборона підприємницької діяльності

Працівники СБУ не можуть займатися будь-якою підприємницькою діяльністю, яка може створити конфлікт інтересів або перешкоджати виконанню службових обов'язків.

Заборона іншої оплачуваної роботи

Співробітникам СБУ заборонено займатися іншою оплачуваною діяльністю, яка може відволікати від основних службових обов'язків.

Дозволені види діяльності

Єдиними винятками є викладацька, наукова та творча діяльність, які не перешкоджають виконанню основних функцій.

Принцип несумісництва полягає у тому, що працівники Служби безпеки України не можуть займатися будь-якою підприємницькою чи іншою оплачуваною діяльністю крім викладацької, наукової та творчої. Це обмеження спрямоване на запобігання конфлікту інтересів та забезпечення повної відданості співробітників своїм службовим обов'язкам.

Принцип незалежності

Незалежність від органів влади

При здійсненні своїх оперативно-службових функцій органи СБУ незалежні від органів державної влади та місцевого самоврядування.

Незалежність від політичних сил

Діяльність СБУ не залежить від партій, рухів та інших політичних об'єднань, що забезпечує неупередженість у роботі.

Незалежність від окремих осіб

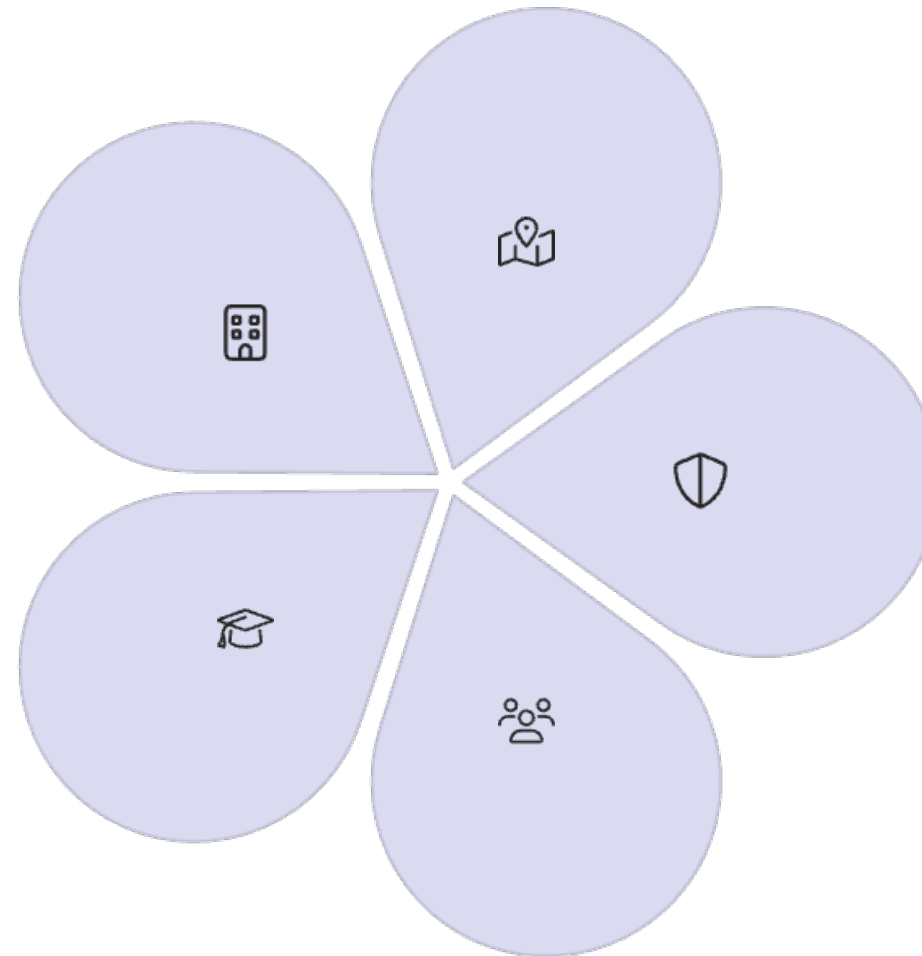
Органи СБУ виконують свої функції незалежно від впливу окремих посадових осіб чи громадян, керуючись виключно законом.

Принцип незалежності, зміст якого полягає у тому, що при здійсненні своїх оперативно-службових функцій органи Служби безпеки України незалежні від органів державної влади, місцевого самоврядування, партій, рухів, окремих посадових осіб чи громадян. Це забезпечує об'єктивність та неупередженість у діяльності служби.

Система органів Служби безпеки України

Центральне управління СБУ
Головний керівний орган всієї системи

Навчальні та науково-дослідні заклади
Підготовка кадрів та наукова діяльність

Регіональні органи

Обласні управління та їх підрозділи

Органи військової контррозвідки

Забезпечують безпеку військових формувань

Військові формування

Спеціальні підрозділи СБУ

Відповідно до ч. 1 ст. 9 Закону "Про службу безпеки України" систему органів безпеки нашої держави складають: Центральне управління Служби безпеки України, регіональні органи, органи військової контррозвідки, військові формування, навчальні, науково-дослідні та інші заклади Служби безпеки України.

Усі органи та установи, що входять у систему Служби безпеки України, є юридичними особами, мають печатку із зображенням державного герба України та своїм найменуванням, інші печатки і штампи, рахунки в банках, у тому числі валютні.

Антитерористичний центр при СБУ

2003

Рік створення

Початок функціонування Антитерористичного центру

24/7

Режим роботи

Постійний моніторинг терористичних загроз

20+

Суб'єктів взаємодії

Координація діяльності різних державних органів

Для організації і проведення антитерористичних операцій та координації діяльності суб'єктів, які ведуть боротьбу з тероризмом чи залучаються до антитерористичних операцій, при Службі безпеки України функціонує Антитерористичний центр.

Він здійснює свою діяльність на підставі Положення "Про Антитерористичний центр та його координаційні групи при регіональних органах Служби безпеки України", затвердженого Указом Президента України. Центр відіграє ключову роль у забезпеченні координації зусиль різних державних органів у боротьбі з тероризмом.

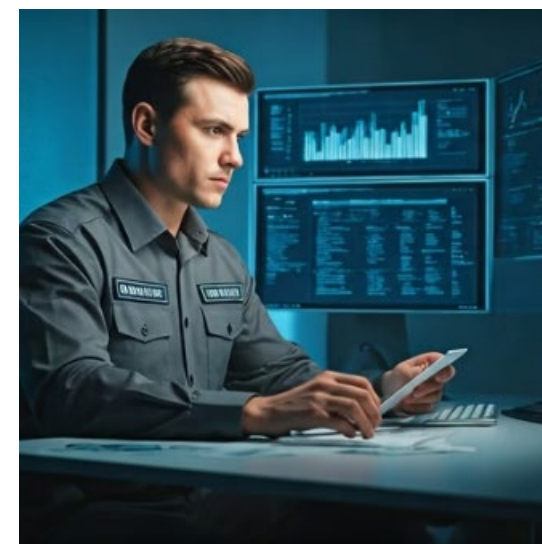
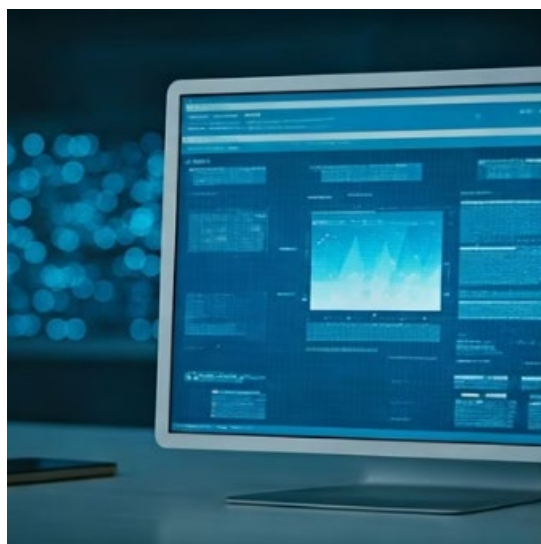
Центральне управління Служби безпеки України

Центральне управління Служби безпеки України відповідає за стан державної безпеки, координує, організовує роботу і здійснює контроль за іншими органами Служби. З метою координації діяльності підлеглих підрозділів Центральне управління видає положення, накази, розпорядження, інструкції, дає вказівки, обов'язкові для виконання у системі Служби безпеки України.

У межах своєї компетенції Центральне управління Служби безпеки вносить Президенту України пропозиції про видання нормативних актів з питань збереження державної таємниці, обов'язкових для виконання всіма органами державного управління, підприємствами, установами, організаціями і громадянами.

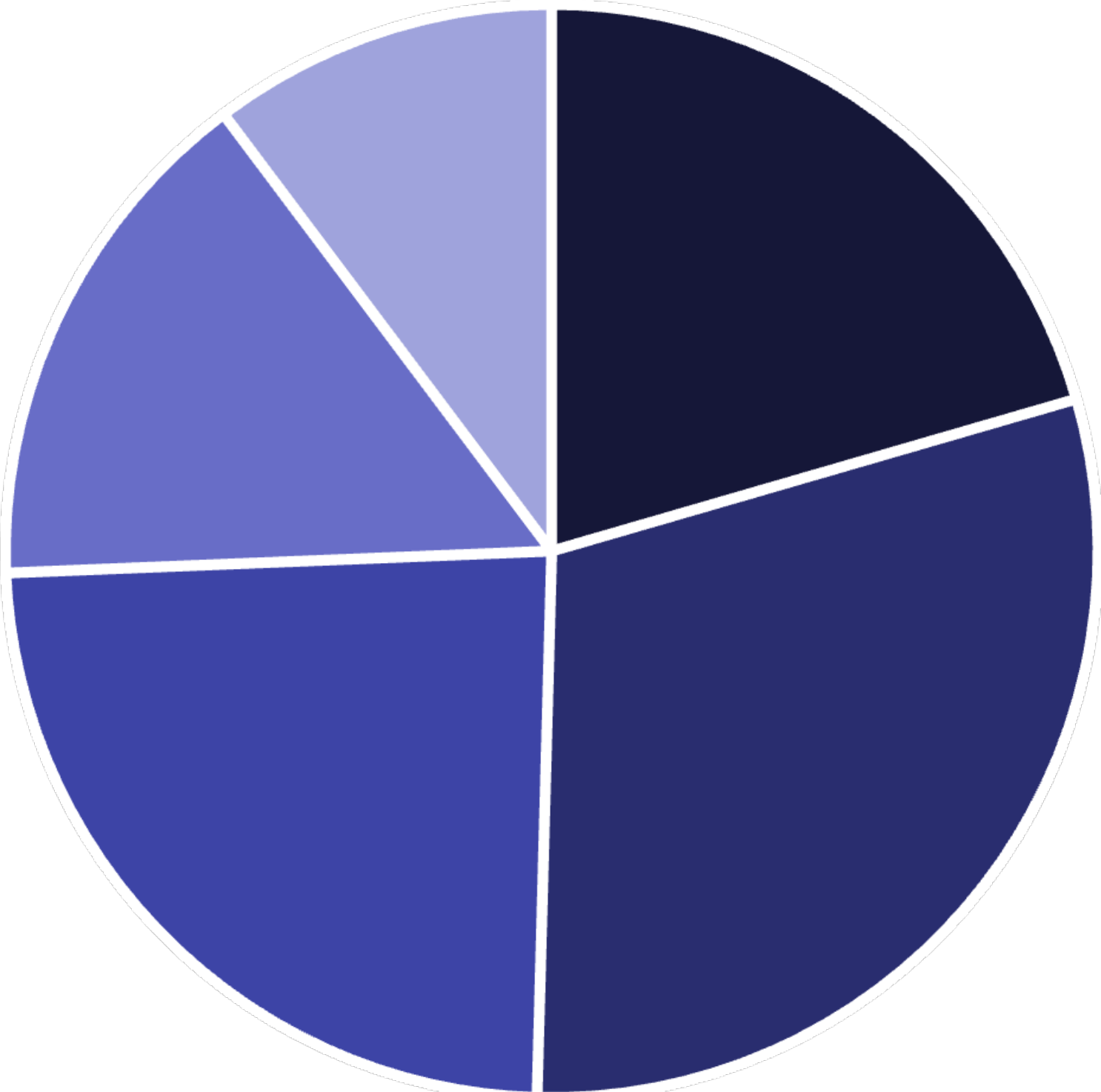
Функціональні підрозділи Служби безпеки України

Для забезпечення виконання покладених на Службу безпеки України завдань у Центральному управлінні та підпорядкованих йому органах створюються і діють функціональні підрозділи: контррозвідки; захисту національної державності; контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки; інформаційно-аналітичний; слідчий; охорони державної таємниці; оперативно-технічний; оперативного документування та інші.

Також функціонують підрозділи по роботі з особовим складом, зв'язку, адміністративно-господарський, фінансовий, військово-медичний та інші допоміжні підрозділи, що забезпечують діяльність основних оперативних підрозділів.

Регіональні органи Служби безпеки України

Органи військової контррозвідки СБУ

Створення підрозділів

Формування спеціальних підрозділів для роботи у військових формуваннях

Контррозвідувальне забезпечення

Захист Збройних Сил України від розвідувально-підривної діяльності

Захист Державної прикордонної служби

Забезпечення безпеки прикордонних підрозділів України

Робота з іншими військовими формуваннями

Контррозвідувальний захист інших військових структур на території України

Органи військової контррозвідки Служби безпеки України створюються для контррозвідувального забезпечення Збройних Сил України і Державної прикордонної служби України та інших військових формувань, дислокованих на території України.

Ці підрозділи виконують специфічні завдання, пов'язані з виявленням, попередженням та припиненням розвідувально-підривної діяльності іноземних спецслужб, а також протиправних посягань на боєздатність військових формувань та збереження державної таємниці у військовій сфері.

Керівництво Службою безпеки України

Голова СБУ

Здійснює загальне керівництво всією діяльністю Служби безпеки та її Центральним управлінням. Несе персональну відповідальність за виконання завдань, покладених на Службу безпеки України.

Призначається на посаду та звільняється з посади Президентом України.

Заступники Голови

Призначаються та звільняються з посад Президентом України за поданням Голови СБУ. Виконують обов'язки відповідно до розподілу функціональних обов'язків.

Колегія СБУ

Колегіальний дорадчий орган, який визначає шляхи виконання покладених на Службу безпеки України завдань, приймає рішення з основних напрямів діяльності.

До складу колегії входять Голова СБУ, його заступники та інші особи, призначені Президентом України.

Рішення колегії приймаються більшістю голосів і оголошуються наказами Голови Служби безпеки України. Положення про колегію Служби безпеки України затверджується Президентом України. Перебування членів колегії в партіях, рухах, інших громадських об'єднаннях, що мають політичні цілі, на період служби зупиняється.

Призначення керівників підрозділів СБУ

Посада	Хто призначає	За чиїм поданням
Голова СБУ	Президент України	-
Заступники Голови СБУ	Президент України	За поданням Голови СБУ
Начальники підрозділів Центрального управління	Президент України	За поданням Голови СБУ
Начальники регіональних органів	Президент України	За поданням Голови СБУ з відома глави місцевої державної адміністрації
Інші посадові особи	Голова СБУ	-

Начальники підрозділів Центрального управління Служби безпеки України: контррозвідки, військової контррозвідки, контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки, захисту національної державності, інформаційно-аналітичного, слідчого та інших підрозділів, визначених Президентом України, призначаються на посади за поданням Голови Служби безпеки України та звільняються з посад Президентом України.

Начальники регіональних органів Служби безпеки України призначаються з відома глави місцевої державної адміністрації. Порядок призначення інших посадових осіб Служби безпеки України визначається Головою Служби безпеки України.

Міжнародна співпраця та взаємодія СБУ

Міжнародні контакти

Встановлення зв'язків з органами безпеки іноземних держав

Взаємодія на основі міжнародного права

Співпраця відповідно до норм міжнародного права

Договори та угоди

Укладання міжнародних договорів з питань безпеки

4

Внутрішня взаємодія

Співпраця з правоохоронними та митними органами України

Для вирішення покладених завдань Служба безпеки України може встановлювати контакти з органами безпеки іноземних держав і взаємодіяти з ними на підставі норм міжнародного права, відповідних договорів та угод. Така співпраця дозволяє ефективніше протидіяти транснаціональним загрозам та обмінюватися досвідом у сфері забезпечення національної безпеки.

Крім того, Служба безпеки України постійно взаємодіє з Управлінням охорони вищих посадових осіб України, а також правоохоронними та митними органами України. Ця взаємодія забезпечує комплексний підхід до вирішення питань національної безпеки та координацію зусиль різних державних структур.

Матеріально-технічне забезпечення СБУ

Адміністративні приміщення

Службові будівлі та споруди для розміщення підрозділів СБУ, обладнані відповідно до специфіки роботи служби.

Навчальні заклади

Спеціалізовані навчальні центри для підготовки та підвищення кваліфікації співробітників СБУ.

Технічне оснащення

Спеціальне обладнання, транспорт, засоби зв'язку та інші технічні засоби для виконання оперативних завдань.

Фінансування, матеріально-технічне та соціально-побутове забезпечення Служби безпеки України здійснюється за рахунок коштів державного бюджету України. Органи місцевої державної адміністрації та місцевого самоврядування мають сприяти Службі безпеки, її органам і підрозділам у вирішенні житлових та інших соціально-побутових проблем, забезпеченні транспортом і зв'язком.

Служба безпеки України має адміністративні приміщення та інші споруди, об'єкти охорони здоров'я, навчального, науково-дослідного, господарського та соціально-культурного призначення, відомчий житловий фонд. Це забезпечує належні умови для ефективного виконання співробітниками СБУ своїх службових обов'язків.

Основні напрямки діяльності СБУ

Контррозвідувальна діяльність

Спеціальний вид діяльності у сфері забезпечення державної безпеки, що здійснюється з використанням системи контррозвідувальних, пошукових, режимних та адміністративно-правових заходів.

Спрямована на попередження, виявлення і запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам безпеці України.

Боротьба зі злочинністю

Полягає у виявленні, припиненні, розкритті та розслідуванні злочинів проти миру і безпеки людства, основ національної безпеки, тероризму та інших протиправних дій.

Здійснюється шляхом проведення оперативно-розшукових та кримінально-процесуальних заходів відповідно до законодавства України.

Мета контррозвідальної діяльності

Попередження загроз

Своєчасне виявлення і запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам безпеці України.

Припинення розвідувальних дій

Протидія розвідувальним, терористичним та іншим протиправним посяганням спеціальних служб іноземних держав.

Усунення умов для загроз

Ліквідація причин та умов, що сприяють виникненню загроз державній безпеці України.

Завдання контррозвідальної діяльності

Інформаційно-аналітична робота

Добування, аналітична обробка та використання інформації, що містить ознаки або факти розвідувальної, терористичної та іншої діяльності на шкоду державній безпеці України.

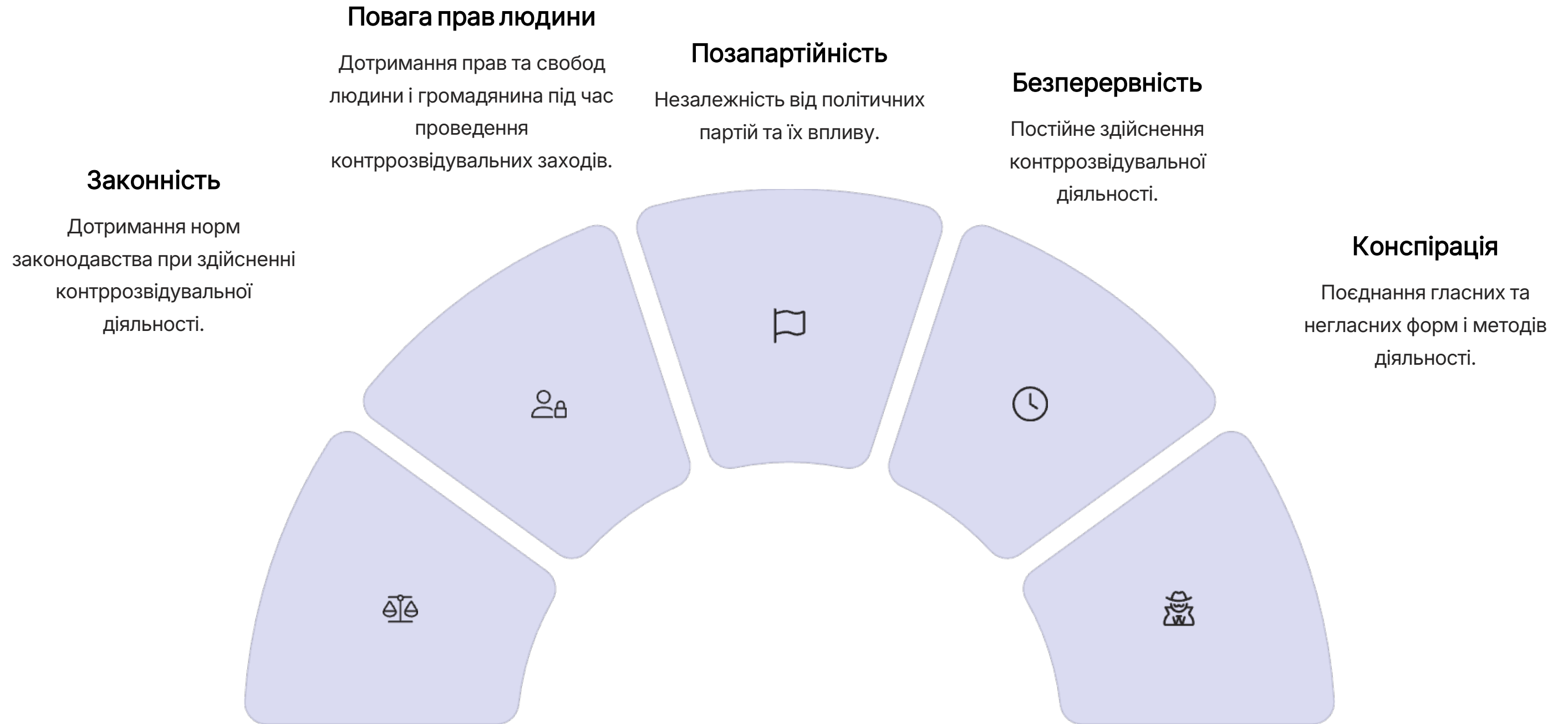
Протидія ворожій діяльності

Протидія розвідувальній, терористичній та іншій діяльності спеціальних служб іноземних держав, а також організацій, окремих груп та осіб на шкоду державній безпеці України.

Запобігання загрозам

Розроблення і реалізація заходів щодо запобігання, усунення та нейтралізації загроз інтересам держави, суспільства та правам громадян.

Принципи контррозвідувальної діяльності

Органи, уповноважені на здійснення контррозвідувальної діяльності

Служба безпеки України

Спеціально уповноважений орган державної влади у сфері контррозвідувальної діяльності.

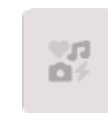
Розвідувальні органи України

Можуть проводити окремі контррозвідувальні заходи виключно в інтересах забезпечення безпеки своїх сил і засобів.

Державна прикордонна служба

Підрозділи забезпечення внутрішньої і власної безпеки можуть проводити окремі контррозвідувальні заходи.

Управління державної охорони

Може проводити окремі контррозвідувальні заходи в інтересах забезпечення охорони посадових осіб.

Організація контррозвідувальної діяльності

Центральне управління СБУ

Організація та координація контррозвідувальної діяльності покладаються на Центральне управління Служби безпеки України.

Гласні заходи

Передбачають використання відкритих (офіційних) форм і методів роботи у сфері забезпечення державної безпеки.

3

Негласні заходи

Здійснюються із залученням осіб, які конфіденційно співпрацюють з контррозвідувальними органами і підрозділами, а також з використанням оперативних, оперативно-технічних та спеціальних сил і засобів.

Контррозвідувальні справи

Ведуться для організації та здійснення контррозвідувальної діяльності, систематизації і документальної фіксації отриманих результатів.

Звітність та контроль за контррозвідувальною діяльністю

Звітування

Про результати контррозвідувальної діяльності Служба безпеки України звітує Президенту України.

Інформування

СБУ інформує Верховну Раду України про результати своєї діяльності.

Дотримання прав

При здійсненні контррозвідувальної діяльності державою гарантується дотримання конституційних прав та свобод людини і громадянина.

Відповідальність

Посадові особи та співробітники СБУ несуть дисциплінарну, адміністративну, матеріальну або кримінальну відповідальність за порушення закону.

Боротьба зі злочинністю як напрямок діяльності СБУ

Виявлення злочинів

Пошук та фіксація фактів протиправних дій, що створюють загрозу національній безпеці.

Припинення злочинів

Застосування заходів для зупинення протиправної діяльності, що загрожує державній безпеці.

Розкриття злочинів

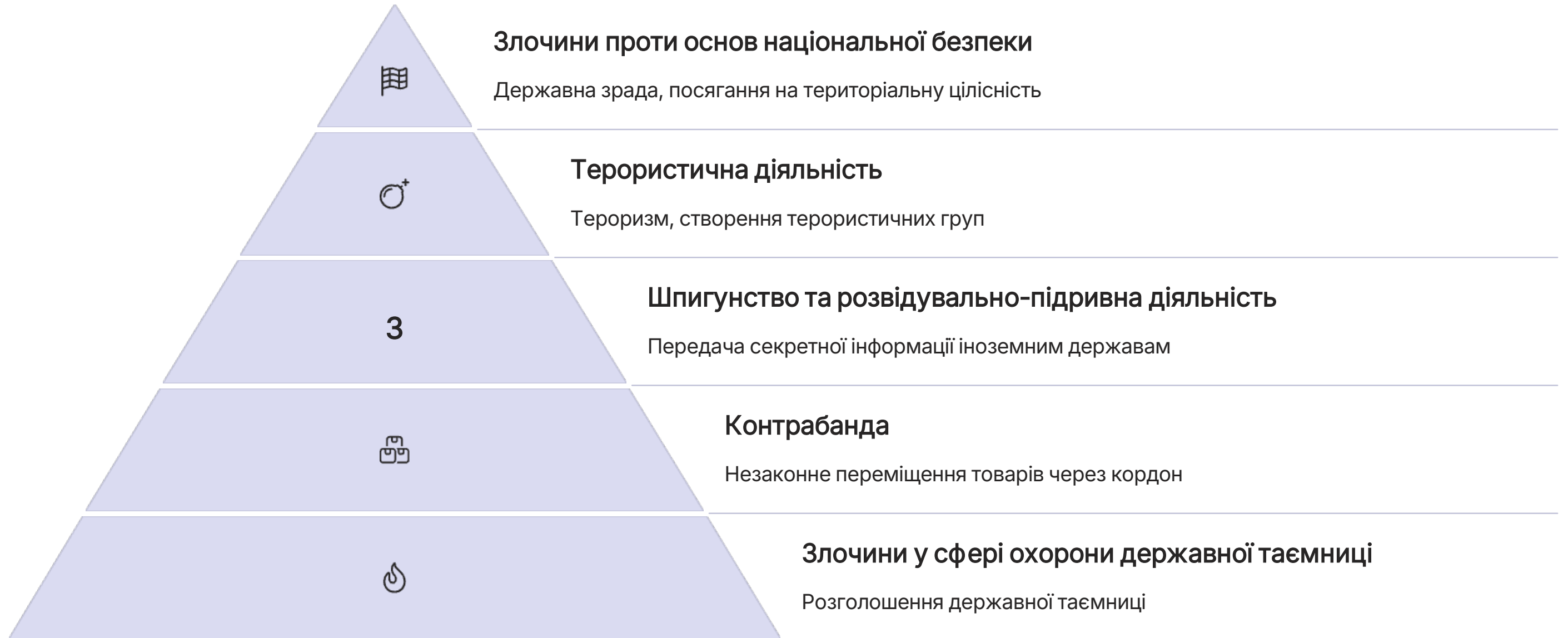
Встановлення всіх обставин злочину та осіб, причетних до його вчинення.

Розслідування злочинів

Проведення досудового розслідування у кримінальних провадженнях, віднесених до підслідності СБУ.

Категорії злочинів, віднесених до підслідності СБУ

Права СБУ для виконання покладених обов'язків (1)

1

Вимагати припинення правопорушень

Право вимагати від громадян та посадових осіб припинення правопорушень і дій, що перешкоджають здійсненню повноважень СБУ.

2

Подавати пропозиції

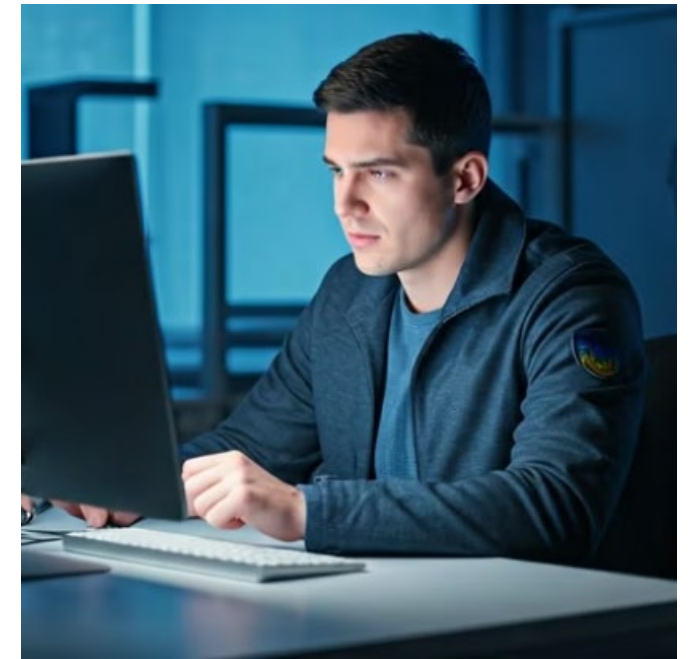
Право подавати органам державної влади, місцевого самоврядування, підприємствам обов'язкові для розгляду пропозиції з питань національної безпеки.

3

Одержувати інформацію

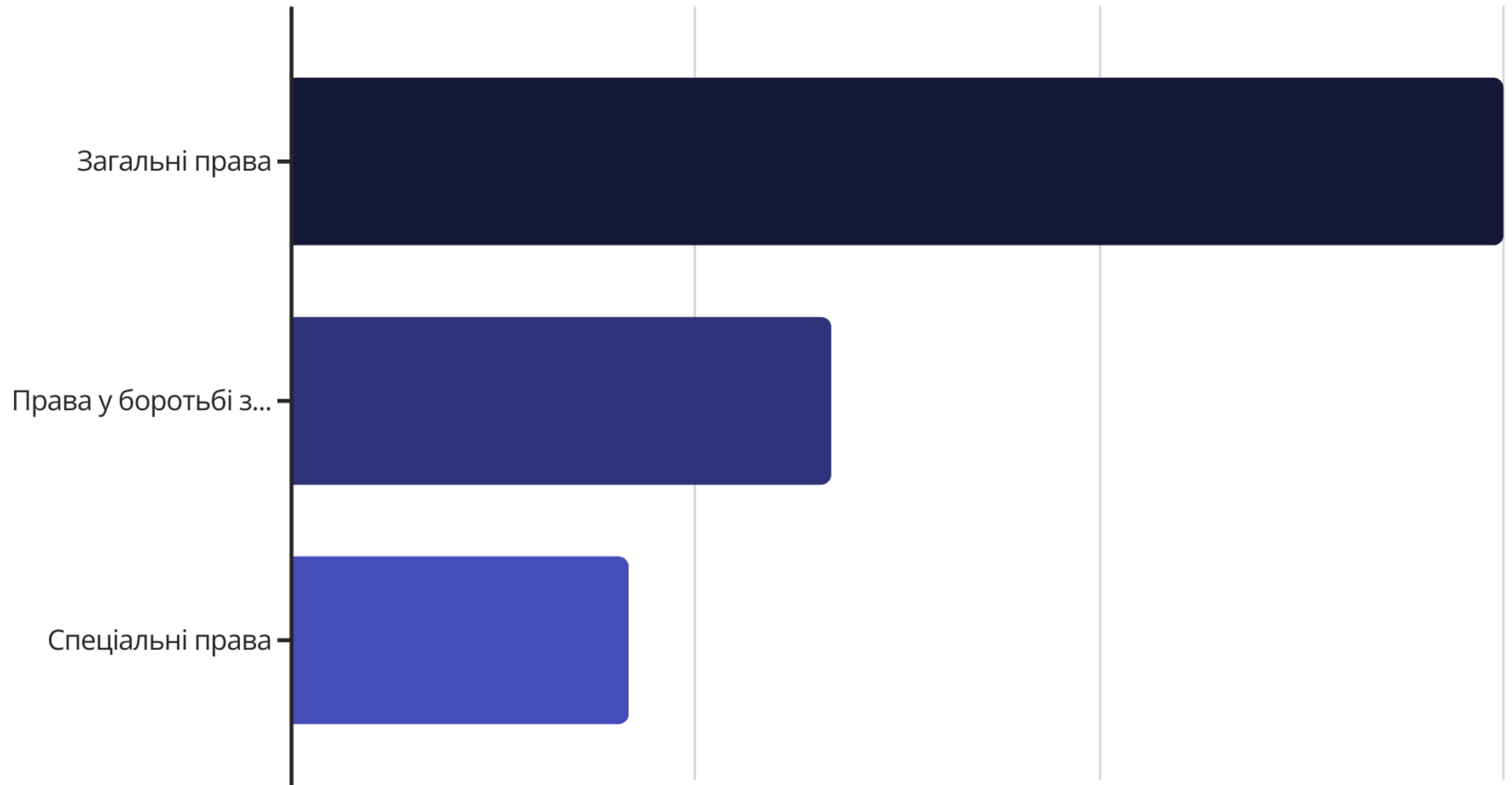
Право одержувати на письмовий запит від державних органів, підприємств, організацій дані і відомості, необхідні для забезпечення державної безпеки України.

Права СБУ для виконання покладених обов'язків (2)

СБУ має право: входити на територію підприємств у погодженому порядку; використовувати транспортні засоби для службових цілей; заходити в приміщення при припиненні злочинів; проводити гласні і негласні оперативні заходи; здійснювати співробітництво з громадянами на конфіденційній основі.

Права СБУ для виконання покладених обов'язків (3)

Додаткові права СБУ у боротьбі з тероризмом

Доступ до фінансової інформації

Право одержувати інформацію про операції, стан рахунків і рух коштів на них для виявлення фінансування тероризму.

Доступ до інформаційних систем

Право одержувати інформацію з автоматизованих інформаційних і довідкових систем та банків даних державних органів.

Опечатування приміщень

Право опечатувати архіви, каси, приміщення у разі загрози знищення доказів злочинної діяльності.

Основні обов'язки Служби безпеки України (1)

Інформаційно-аналітична робота

Проведення аналізу в інтересах
ефективної діяльності органів
державної влади

Захист державного суверенітету

Забезпечення конституційного ладу
і територіальної цілісності України

Контррозвідувальне забезпечення

Захист дипломатичних
представництв та державних
інтересів за кордоном

Виявлення та розслідування злочинів

Розкриття кримінальних
правопорушень, віднесених до
компетенції СБУ

Основні обов'язки Служби безпеки України (2)

Захист державної таємниці

Контроль за додержанням порядку обліку, зберігання і використання секретних документів

Профілактика правопорушень

Здійснення профілактики правопорушень у сфері державної безпеки

Захист учасників кримінального судочинства

Забезпечення безпеки громадян, які беруть участь у кримінальному судочинстві

Охорона державного кордону

Сприяння Державній прикордонній службі України в охороні державного кордону

Режим воєнного та надзвичайного стану

Сприяння забезпеченню режиму воєнного та надзвичайного стану

Основні обов'язки Служби безпеки України (3)

Допомога правоохоронним органам

Подання наявними силами і засобами допомоги органам Національної поліції та іншим правоохоронним органам у боротьбі зі злочинністю.

Захист ядерних об'єктів

Участь у розробленні та здійсненні заходів щодо фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів та інших джерел іонізуючого випромінювання.

Міграційний контроль

Участь у розробці заходів щодо в'їзду в Україну та виїзду за кордон, перебування іноземців та осіб без громадянства.

Протидія технологічному тероризму

Попередження, виявлення та припинення злочинів технологічного тероризму та диверсій на об'єктах критичної інфраструктури.

Міжнародне співробітництво СБУ

Співпраця з іноземними спецслужбами

СБУ здійснює міжнародне співробітництво з партнерськими спецслужбами для обміну досвідом та інформацією у сфері протидії міжнародному тероризму та транснаціональній злочинності.

Взаємодія з міжнародними організаціями

Служба безпеки України за участю МЗС подає пропозиції до комітетів Ради Безпеки ООН щодо включення або виключення осіб до відповідних санкційних переліків.

Спільні антитерористичні навчання

СБУ бере участь у міжнародних антитерористичних навчаннях для підвищення ефективності протидії терористичним загрозам та обміну передовим досвідом.

Відповідальність співробітників СБУ

1

Самостійність прийняття рішень

Співробітники СБУ самостійно приймають рішення в межах своїх повноважень.

Відмова від незаконних наказів

Співробітники повинні відмовитись від виконання будь-яких наказів, розпоряджень або вказівок, які суперечать чинному законодавству.

Види відповідальності

За протиправні дії та бездіяльність співробітники несуть дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність.

4

Захист при законних діях

Співробітники, які діють відповідно до наданих законодавством повноважень і в рамках Закону, не несуть відповідальності за завдані майнові збитки.

Підсумки: роль СБУ у забезпеченні національної безпеки

Ключовий орган безпеки

Служба безпеки України є спеціально уповноваженим органом державної влади у сфері контррозвідувальної діяльності та боротьби зі злочинами проти основ національної безпеки.

Широкі повноваження

СБУ наділена значними правами та обов'язками для ефективного виконання своїх функцій, що дозволяє їй оперативно реагувати на загрози національній безпеці України.

Правові обмеження

Діяльність СБУ чітко регламентована законодавством, що забезпечує дотримання прав і свобод громадян та запобігає зловживанням з боку співробітників служби.

Підзвітність

СБУ підзвітна Президенту України та інформує Верховну Раду України про результати своєї діяльності, що забезпечує демократичний цивільний контроль.

Кадровий склад Служби безпеки України

Співробітники-військовослужбовці

Основний склад, що приймає Військову присягу на вірність народу України

Військовослужбовці строкової служби

Проходять службу відповідно до порядку у Збройних Силах України

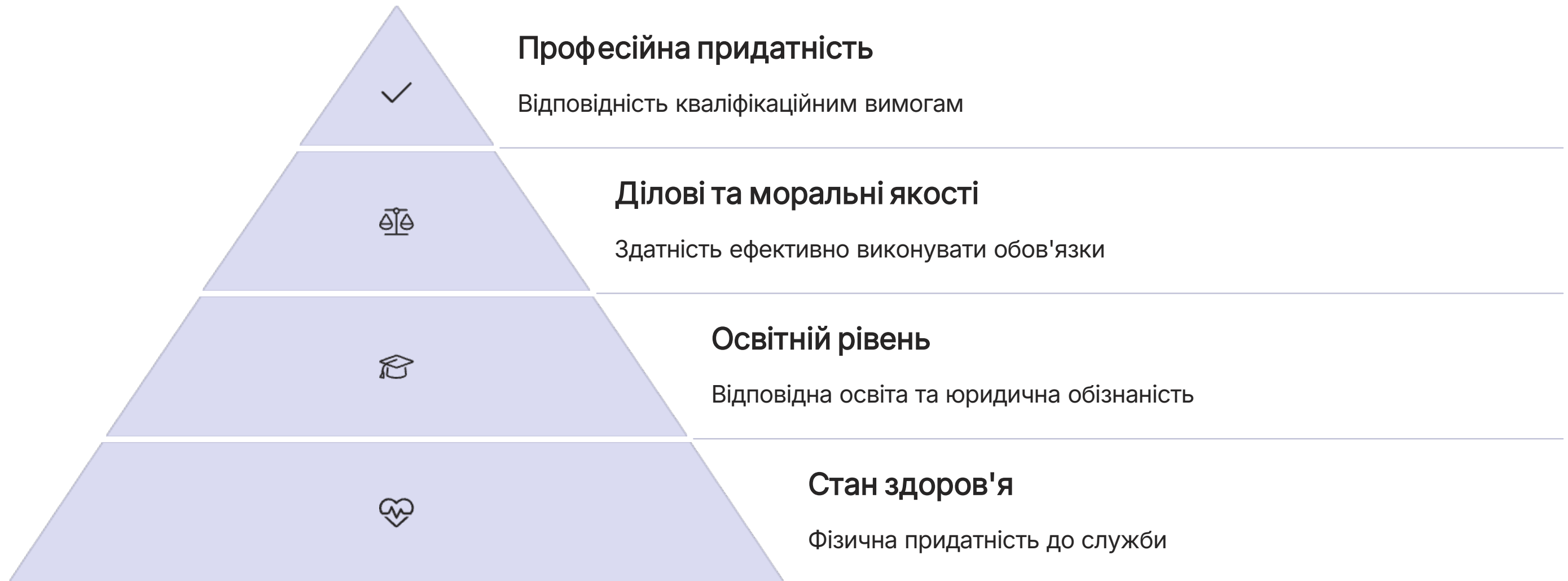

Працівники за трудовим договором

Цивільні особи, трудові відносини яких регулюються законодавством про працю

Критерії прийому до органів СБУ

Прийом до органів Служби безпеки України здійснюється на конкурсній, добровільній і договірній основі. Приймаються лише громадяни України, які відповідають усім встановленим критеріям. Кількісний склад співробітників визначається Президентом України за поданням Голови СБУ, виходячи з потреб захисту державної безпеки та в межах встановленого бюджету.

Особливості служби військовослужбовців СБУ

Контрактна основа

Умови і порядок виконання обов'язків визначаються укладеним договором (контрактом), на військовослужбовців поширюється порядок проходження військової служби у Збройних Силах України.

Офіційні атрибути

Військовослужбовці приймають Військову присягу, отримують службове посвідчення та мають єдину форму одягу, зразки якої затверджуються Президентом України.

Правовий статус

При виконанні обов'язків є представниками влади, діють від імені держави і перебувають під її захистом. Недоторканність їх особи, честь і гідність охороняються законодавством.

Використання військових звань, відзнак, форми одягу і службового посвідчення військовослужбовців СБУ іншими особами тягне за собою встановлену законодавством відповідальність. Військовослужбовці користуються політичними, соціально-економічними та особистими правами і свободами відповідно до законодавства.

Підготовка кадрів для СБУ

Спеціалізовані навчальні заклади

Служба безпеки України створює відповідні навчальні заклади для забезпечення професійної освіти та підготовки кадрів

Національна академія СБУ

Розташована у м. Києві, займається підготовкою та перепідготовкою кадрів для органів безпеки

Науково-практичні розробки

Проведення досліджень з питань організації роботи на основних напрямках діяльності Служби

Підвищення кваліфікації

Постійне вдосконалення професійних навичок відповідно до Закону України "Про освіту" та інших законодавчих актів

Запас Служби безпеки України

Критерії зарахування

Громадяни України, які вислужили встановлені строки і звільнені зі Служби

Військовий облік

Перебування на обліку в Центральному управлінні та регіональних органах СБУ

Стан здоров'я

Придатність до проходження військової служби в мирний або воєнний час

Віковий ценз

Не досягнення граничного віку перебування в запасі

Особи, зараховані до запасу Служби безпеки України, залучаються до проведення навчальних зборів у визначеному законодавством порядку. Це дозволяє підтримувати їхню професійну підготовку та забезпечує можливість залучення досвідчених фахівців у разі необхідності.

Соціальний і правовий захист співробітників СБУ

Військовослужбовці

- Користуються політичними, соціально-економічними та особистими правами і свободами
- Мають пільги відповідно до законів України
- Зберігають право на пільги після звільнення за віком, через хворобу або за вислугою років
- Отримують компенсації у разі загибелі чи каліцтва

Цивільні працівники

- Соціальний захист забезпечується на загальних підставах відповідно до законодавства про працю
- Отримують компенсації при пошкодженні чи знищенні їх майна у зв'язку з виконанням службових обов'язків

Інші категорії

- Близькі родичі військовослужбовців підлягають державному захисту
- Особи, які допомагають і сприяють СБУ, мають гарантію конфіденційності відносин
- Пенсіонери Служби безпеки знаходяться під захистом держави

Система контролю за діяльністю СБУ

Парламентський контроль

Здійснюється Комісією Верховної Ради України з питань оборони і державної безпеки

Президентський контроль

Здійснюється Президентом України та уповноваженими ним державними органами

Прокурорський нагляд

Здійснюється Генеральним прокурором України та уповноваженими ним прокурорами

За діяльністю органів Служби безпеки України встановлено постійний контроль на предмет дотримання нею конституційних прав громадян та законодавства України. Також контролюється відповідність виданих Службою безпеки України положень, наказів, розпоряджень, інструкцій і вказівок — Конституції і законам України.

Парламентський контроль за СБУ

Регулярне інформування

Голова СБУ регулярно інформує Верховну Раду України, Президію Верховної Ради та профільну Комісію про діяльність Служби

Відповіді на запити

СБУ зобов'язана відповідати на запити постійних і тимчасових комісій Верховної Ради та народних депутатів України

Щорічний звіт

Голова СБУ щорічно, до 1 лютого, подає Верховній Раді України звіт про діяльність Служби безпеки України

Парламентський контроль є важливим елементом демократичного нагляду за діяльністю спецслужб. Він забезпечує прозорість роботи СБУ, дотримання нею законодавства та захист прав і свобод громадян. Комісія Верховної Ради України з питань оборони і державної безпеки має широкі повноваження щодо контролю за діяльністю Служби безпеки.

Президентський контроль за СБУ

Уповноважений Президента

Спеціально призначена посадова особа, яка здійснює постійний контроль за дотриманням конституційних прав громадян і законодавства в діяльності СБУ

Офіс Президента України

Забезпечує здійснення контролю Президента України за діяльністю СБУ як військового формування

Щорічний звіт Президенту

Голова СБУ щорічно подає Президенту України письмовий звіт про діяльність Служби безпеки України

Уповноважений Президента з питань контролю за діяльністю СБУ діє відповідно до спеціального Положення, затвердженого Указом Президента. На цю посаду, як правило, призначаються військовослужбовці СБУ з досвідом практичної роботи не менш як десять років. Голова СБУ несе персональну відповідальність за своєчасність, об'єктивність і повноту поданої Президенту інформації.

Вимоги до Уповноваженого Президента з питань контролю за СБУ

10+

Років досвіду

Мінімальний досвід практичної роботи в СБУ для призначення на посаду Уповноваженого

3

Ключові посади

Уповноважений, його заступник та референт відряджаються до Офісу Президента України

2007

Рік запровадження

Положення затверджено Указом Президента України № 427/2007 від 18 травня 2007 року

Уповноважений Президента здійснює постійний контроль за дотриманням конституційних прав громадян і законодавства в оперативно-розшуковій діяльності та діяльності у сфері охорони державної таємниці органів і підрозділів СБУ. Також він контролює відповідність виданих Службою безпеки України нормативних актів Конституції і законам України.

Інформаційна взаємодія СБУ з органами контролю

Служба безпеки України регулярно інформує Президента України, членів Ради національної безпеки України і спеціально призначених посадових осіб з основних питань своєї діяльності. СБУ повідомляє про випадки порушення законодавства, а також на вимогу контролюючих органів подає інші необхідні відомості. Така система звітності та інформаційної взаємодії забезпечує прозорість діяльності Служби та її підконтрольність демократичним інститутам держави.